

II. Recht op geneeskundige verstrekkingen voor ontheemden uit Oekraïne

Van toepassing vanaf 20 augustus 2024.

Inleiding

Deze omzendbrief voorziet bijzondere regels voor het recht op geneeskundige verstrekkingen voor personen met tijdelijke bescherming. Die bijzondere regels zijn slechts van toepassing als het gezin uitsluitend is samengesteld uit personen die de tijdelijke bescherming genieten. Als een persoon met tijdelijke bescherming bijvoorbeeld een persoon te zijnen laste laat inschrijven die geen tijdelijke bescherming geniet, is er sprake van een wijziging in de gezinssamenstelling en dient het recht op de verhoogde tegemoetkoming in principe te worden stopgezet. Als betrokkene geen verhoogde tegemoetkoming meer geniet, zal de vrijstelling van de bijdrage resident slechts kunnen worden toegekend als de gezinsinkomsten lager zijn dan het leefloon voor een persoon die samenwoont met een gezin te zijnen laste.

Naar aanleiding van de massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne heeft de Raad van de Europese Unie een tijdelijke bescherming ingevoerd voor bepaalde categorieën personen die sinds 24 februari 2022 ontheemd zijn geraakt als gevolg van de militaire invasie door de Russische strijdkrachten die op die datum begon¹.

Deze tijdelijke bescherming wordt in principe verleend aan de bedoelde personen voor een periode van één jaar vanaf de datum van de inwerkingstelling van de tijdelijke bescherming en wordt automatisch verlengd met telkens zes maanden voor maximaal één jaar als de Raad niet eerder een einde maakt aan de tijdelijke bescherming.

Overeenkomstig artikel 57/30 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, wordt de vreemdeling die tijdelijke bescherming geniet gemachtigd tot een verblijf van een jaar. Die machtiging wordt hernieuwd, met periodes van zes maanden, zolang de tijdelijke bescherming niet beëindigd is. De vreemdeling die tijdelijke bescherming geniet en die gemachtigd is tot een verblijf wordt ingeschreven in het vreemdelingenregister en krijgt een verblijfstitel (verblijfstitel afgegeven aan de onderdanen van derde landen die toegelaten of gemachtigd zijn tot een verblijf van meer dan drie maanden op beperkte wijze ("A. Beperkt verblijf")). Voor zover dit nodig zou zijn, kan aan de vreemdeling een bijlage 15 worden afgegeven, in afwachting van de afgifte van de A-kaart, overeenkomstig artikel 119 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

De betrokken personen dienen zich bij aankomst in België aan te melden bij de Dienst Vreemdelingenzaken. Zij ontvangen dan een attest tijdelijke bescherming (bijl. 1) of, als het attest tijdelijke bescherming niet onmiddellijk kan worden afgeleverd, een bewijs van registratie (bijl. 2).

Inschrijving bij een ziekenfonds

Overeenkomstig artikel 128^{quinquies} § 1, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, kunnen de vreemdelingen die, van rechtswege, toegelaten of gemachtigd zijn tot een verblijf van meer dan drie maanden in het Rijk, worden ingeschreven in de hoedanigheid van gerechtigde resident.

1. Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 04.03.2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van art. 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan.

De personen die tijdelijke bescherming genieten kunnen de hoedanigheid van resident bewijzen door middel van een attest tijdelijke bescherming of een bewijs van registratie. Er moet niet noodzakelijk een papieren attest tijdelijke bescherming worden overhandigd. Het bewijs van het statuut van tijdelijke bescherming kan ook worden geleverd door de elektronische raadpleging van de web-service ForeignerSituation van de KSZ (consultSpecialInfo (= IT202)).

Het bewijs van registratie werd enkel uitgereikt tijdens de periode dat de betrokkenen naar het registratiecentrum Bordet moesten gaan omdat niet alle aanvragen voor tijdelijke bescherming onmiddellijk konden worden onderzocht. Sedert de verhuis van het registratiecentrum naar de Heizel wordt op afspraak gewerkt en worden er geen bewijzen van registratie meer uitgereikt. In een beperkt aantal gevallen is het mogelijk dat na verder onderzoek door de Dienst Vreemdelingenzaken blijkt dat een persoon die een bewijs van registratie heeft ontvangen, niet in aanmerking komt voor de tijdelijke bescherming. Voor de personen die zijn ingeschreven als resident op basis van het bewijs van registratie, dienen de verzekeringsinstellingen achteraf dan ook te verifiëren of de betrokkene wel degelijk is ingeschreven in het vreemdelingenregister. Die verificatie dient te gebeuren uiterlijk op het einde van het tweede kwartaal dat volgt op het kwartaal van de inschrijving. Indien blijkt dat betrokkene niet is ingeschreven in het vreemdelingenregister contacteert de verzekeringsinstelling de betrokkene teneinde zijn verzekerbaarheid in orde te brengen.

De personen die de tijdelijke bescherming genieten kunnen worden ingeschreven in de hoedanigheid van gerechtigde resident, ook als ze een potentieel recht op geneeskundige verzorging hebben in Oekraïne. De inschrijving als resident heeft uitwerking vanaf de eerste dag van het kwartaal waarin het attest van tijdelijke bescherming of het attest van registratie wordt afgeleverd. **In het kader van het inkomensonderzoek dient geen rekening te worden gehouden met de inkomsten in Oekraïne.**

In geval personen die tijdelijke bescherming genieten voldoen aan de voorwaarden om te worden ingeschreven als persoon ten laste van een andere persoon die tijdelijke bescherming geniet, kunnen zij ook worden ingeschreven als persoon ten laste van die persoon.

Bijvoorbeeld: een moeder en haar kinderen genieten tijdelijke bescherming: de moeder kan worden ingeschreven als resident en de kinderen kunnen worden ingeschreven als persoon ten laste van de moeder.

De inschrijving als kind ten laste heeft uitwerking op dezelfde dag als de inschrijving als resident uitwerking heeft.

Bijvoorbeeld: een moeder en een kind krijgen de tijdelijke bescherming op 3 mei 2022. Als de moeder zich inschrijft als gerechtigde resident, krijgt die inschrijving uitwerking op 1 april 2022. De inschrijving van het kind als persoon ten laste heeft eveneens uitwerking op 1 april 2022.

Voor de inschrijving als persoon ten laste in de hoedanigheid van echtgenoot, samenwonende of ascendent is vereist dat de persoon ten laste dezelfde hoofdverblijfplaats heeft als de gerechtigde. Die inschrijving kan pas uitwerking hebben op het ogenblik dat aan die voorwaarde is voldaan.

De personen die tijdelijke bescherming genieten kunnen ook worden ingeschreven als persoon ten laste van een persoon die geen tijdelijke bescherming geniet als de reglementaire voorwaarden daartoe vervuld zijn. In dat geval zijn ook de gewone regels van toepassing voor het recht op de verhoogde tegemoetkoming (zie infra).

Verlenging van het recht op geneeskundige verstrekkingen

De gewone regels inzake verlenging van het recht op geneeskundige verstrekkingen zijn van toepassing. Het recht wordt behouden tot 31 december van het kalenderjaar dat volgt op dat waarin het recht wordt geopend. Het recht wordt vervolgens telkens verlengd voor een kalenderjaar op voorwaarde dat een hoedanigheid van gerechtigde bestond in het laatste kwartaal van het referentiejaar of in de loop van het daaropvolgende kalenderjaar en dat de bijdrageverplichtingen in verband met het referentiejaar werden nagekomen.

Het bewijs van tijdelijke bescherming laat toe om de betrokkene in te schrijven in de hoedanigheid van gerechtigde resident (zie supra). Het bewijs van tijdelijke bescherming is echter geen bewijs van de hoedanigheid van gerechtigde. Om het recht te kunnen verlengen in de hoedanigheid van gerechtigde resident is vereist dat betrokkene daadwerkelijk is ingeschreven in het Rijksregister van de natuurlijke personen. Als betrokkene is uitgeschreven uit het Rijksregister en ook geen andere hoedanigheid heeft, bijvoorbeeld die van werknemer, kan het recht niet worden verlengd.

Recht op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming

De tijdelijke bescherming kan worden beschouwd als een indicator van stabiele bescheiden inkomsten. De personen die vóór 1 september 2023 het attest tijdelijke bescherming hebben gekregen konden onder bepaalde voorwaarden echter de verhoogde tegemoetkoming genieten zonder dat een inkomensonderzoek moest worden uitgevoerd. Ze dienden geen verklaring op erewoord te ondertekenen.

Voor de personen die vanaf 1 september 2023 het attest tijdelijke bescherming hebben gekregen dient wel een inkomensonderzoek te gebeuren. Een van de gezinsleden dient dus een ondertekende aanvraag in te dienen bij het ziekenfonds en binnen een termijn van twee maanden na deze aanvraag een verklaring op erewoord te verstrekken. Het recht op de verhoogde tegemoetkoming kan worden toegekend als na een inkomensonderzoek door het ziekenfonds blijkt dat de inkomsten van het gezin het toepasselijke grensbedrag niet bereiken. **In het kader van het inkomensonderzoek dient geen rekening te worden gehouden met de inkomsten in Oekraïne.**

Wanneer het recht op de verhoogde tegemoetkoming werd toegekend, kijkt het ziekenfonds uiterlijk op 31 augustus van het jaar dat volgt op het jaar waarin het recht werd geopend, na of er op 30 juni van het jaar dat volgt op het jaar waarin het recht werd geopend, nog altijd sprake is van een indicator. Als een dergelijke situatie niet meer bestaat en het gezin niet in aanmerking komt om het recht op de verhoogde tegemoetkoming te genieten, wordt het recht op 1 januari van het jaar dat volgt ingetrokken. Het recht wordt toch behouden, als het gezin vóór die datum een verklaring op erewoord ondertekent, waaruit blijkt dat het inkomen op het moment van die verklaring lager is dan het op dat moment toepasbare grensbedrag. Als het recht kan worden verlengd, wordt het gezin vervolgens ook opgenomen in de systematische controle.

De Richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen bepaalt dat de tijdelijke bescherming één jaar duurt. Wanneer de bescherming niet wordt beëindigd door de Raad van de Europese Unie, kan deze automatisch met telkens zes maanden worden verlengd voor maximaal één jaar.

Het uitvoeringsbesluit (EU) van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan, is in werking getreden op 4 maart 2022. De verzekeringsinstellingen moeten voor de tussentijdse controle dus niet geval per geval gaan nakijken of een persoon nog tijdelijke bescherming geniet. De tijdelijke bescherming blijft van toepassing voor de geldigheidsduur van het uitvoeringsbesluit.

Het recht op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming kan ook worden toegekend als het gezin aantoonde dat het over bescheiden inkomsten beschikte tijdens het kalenderjaar dat voorafgaat aan het jaar waarin de aanvraag is ingediend. **In het kader van het inkomensonderzoek dient geen rekening te worden gehouden met de inkomsten in Oekraïne.** Voor het overige zijn de gewone regels van toepassing die gelden wanneer het recht wordt geopend op basis van een referentieperiode van een kalenderjaar.

Als een ontheemde wordt ingeschreven ten laste van een persoon die geen tijdelijke bescherming geniet, zijn de gewone regels van toepassing. Als de gerechtigde de verhoogde tegemoetkoming geniet op basis van een inkomensonderzoek door het ziekenfonds, is er een wijziging in de samenstelling van het gezin en wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming beëindigd, uiterlijk op de laatste dag van het trimester dat volgt op het trimester waarin die wijziging heeft plaatsgevonden, behalve als die wijziging het gevolg is van de opname in het gezin van een kind ten laste jonger dan 16 jaar voor wie voor de eerste keer een inschrijving in het Rijksregister wordt gevraagd of die het statuut tijdelijke bescherming heeft verkregen, in welk geval het recht op de verhoogde tegemoetkoming eveneens aan het kind wordt toegekend.

Het is ook mogelijk dat een persoon toekomt in het gezin van de gerechtigde met tijdelijke bescherming. In dat geval zijn eveneens de gewone regels inzake wijziging van de gezinssamenstelling van toepassing.

 Bijvoorbeeld: een gerechtigde met tijdelijke bescherming heeft de verhoogde tegemoetkoming. Die persoon is gehuwd met een gerechtigde zonder tijdelijke bescherming die al in België woont. De echtgenoot gaat na enige tijd samenwonen met de gerechtigde met tijdelijke bescherming. In dat geval zijn de regels inzake wijziging in de gezinssamenstelling van toepassing.

 Bijvoorbeeld: een gerechtigde met tijdelijke bescherming heeft de verhoogde tegemoetkoming, treedt in het huwelijk met iemand zonder tijdelijke bescherming en die persoon wordt ingeschreven als persoon ten laste. In dat geval zijn de regels inzake wijziging in de gezinssamenstelling van toepassing.

 Bijvoorbeeld: een gerechtigde met tijdelijke bescherming heeft de verhoogde tegemoetkoming, treedt in het huwelijk met iemand zonder tijdelijke bescherming en die persoon behoudt de inschrijving als gerechtigde. In dat geval zijn de regels inzake wijziging in de gezinssamenstelling van toepassing.

 Bijvoorbeeld: een gerechtigde met tijdelijke bescherming heeft de verhoogde tegemoetkoming en vraagt om een meerderjarige persoon zonder familieband als persoon ten laste samenwonende in te schrijven. Die persoon geniet zelf geen tijdelijke bescherming. In dat geval zijn de regels inzake wijziging in de gezinssamenstelling van toepassing.

Indien een gezin de verhoogde tegemoetkoming geniet op basis van de tijdelijke bescherming en een van haar leden vervolgens een voordeel ontvangt of zich in een situatie bevindt die de automatische toekenning van het recht op de verhoogde tegemoetkoming aan datzelfde gezin mogelijk maakt, dan moet dat gezin het recht blijven genieten indien aan de voorwaarden inzake opening of behoud van het automatisch recht is voldaan. De regelgeving met betrekking tot tussentijdse of systematische controle is dan niet meer van toepassing.

Maximumfactuur

Voor de maximumfactuur is het gezin in principe samengesteld uit alle personen die op hetzelfde adres wonen. De samenstelling van het gezin wordt bepaald aan de hand van de gegevens die zijn opgenomen in het Rijksregister van de natuurlijke personen en er wordt rekening gehouden met de situatie op 1 januari.

Als op eenzelfde adres in het Rijksregister enkel personen met tijdelijke bescherming zijn ingeschreven of personen met tijdelijke bescherming en hun kinderen jonger dan 16 jaar die geen tijdelijke bescherming zouden hebben, worden die voor de toepassing van de maximumfactuur als één gezin beschouwd.

Als personen met tijdelijke bescherming worden opgevangen in een gastgezin en zijn ingeschreven op hetzelfde adres als het gastgezin, zijn er voor de toepassing van de maximumfactuur 2 gezinnen: het eerste gezin bestaat uit de leden van het gastgezin en de personen met tijdelijke bescherming die gehuwd zijn met een lid van het gastgezin of die zijn ingeschreven als persoon ten laste van een lid van het gastgezin en die hierdoor het voordeel van de bijzondere regels van de omzendbrief hebben verloren. Het tweede gezin bestaat uit alle andere personen met tijdelijke bescherming en hun kinderen jonger dan 16 jaar die geen tijdelijke bescherming zouden hebben. Als die kinderen zijn ingeschreven als persoon ten laste van een lid van het gastgezin, maken ze echter deel uit van het gastgezin.

De personen met tijdelijke bescherming krijgen in principe het recht op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming. In dat geval zullen ze ook de sociale maximumfactuur genieten. Gezien het momenteel materieel onmogelijk is om op een accurate manier zicht te krijgen op de inkomenssituatie in het land van herkomst, zal in 2023 de inkomensmaximumfactuur niet van toepassing zijn voor deze personen. Het ziekenfonds zal hen ambtshalve de sociale maximumfactuur toekennen. Die personen moeten dus niet worden opgenomen in de gegevensuitwisseling tussen de Dienst voor administratieve controle en de verzekeringsinstellingen in het kader van de procedure voor het bepalen van het gezinsinkomen voor de toepassing van de maximumfactuur vastgesteld op grond van het gezinsinkomen van de rechthebbenden.

De ambtshalve toekenning van de sociale maximumfactuur geldt slechts als de personen met tijdelijke bescherming geen gebruik hebben gemaakt van de gewone regels voor inschrijving bij een ziekenfonds en als ze de verhoogde tegemoetkoming genieten. Als een persoon met tijdelijke bescherming bv. wordt ingeschreven als persoon ten laste van een persoon zonder tijdelijke bescherming, worden deze personen voor de toepassing van de maximumfactuur als één gezin beschouwd. Als dat gezin geen verhoogde tegemoetkoming geniet, zal de persoon met tijdelijke bescherming ook niet ambtshalve de sociale maximumfactuur krijgen maar is de inkomensmaximumfactuur van toepassing. De FOD Financiën zal waarschijnlijk echter geen informatie hebben over de personen met tijdelijke bescherming. De verzekeringsinstellingen dienen in dat geval geen verklaring op erewoord betreffende de inkomsten te vragen van de betrokkenen en kunnen ervan uit gaan dat die personen geen inkomsten hadden.

Voorbeelden:

1. Persoon met bijzondere beschermingsstatus woont alleen en heeft VT.
Die persoon heeft enkel de sociale MAF.
2. 2 personen (gerechtigden) met bijzondere beschermingsstatus wonen samen en hebben VT.
Die personen hebben enkel de sociale MAF en vormen 1 MAF-gezin.
3. 2 gehuwde personen (gerechtigden) met bijzondere beschermingsstatus wonen samen en hebben VT.
Die personen hebben enkel de sociale MAF en vormen 1 MAF-gezin.
4. Een persoon met beschermingsstatus is PTL bij een andere persoon met beschermingsstatus en beide hebben VT.
Die personen hebben enkel de sociale MAF en vormen 1 MAF-gezin.
5. Een persoon met beschermingsstatus is gerechtigde met VT en heeft een persoon zonder beschermingsstatus ten laste.
In dat geval is er een wijziging van de gezinssamenstelling. Als het gezin de VT kan krijgen is de sociale MAF van toepassing. Er dient ook een inkomensonderzoek te gebeuren om na te gaan of de MAF 250 van toepassing kan zijn. Die personen vormen 1 MAF-gezin.
6. Een persoon met beschermingsstatus is PTL bij een persoon zonder beschermingsstatus met VT.

In dat geval is er een wijziging van de gezinssamenstelling. Als het gezin de VT kan krijgen is de sociale MAF van toepassing. Er dient ook een inkomensonderzoek te gebeuren om na te gaan of de MAF 250 van toepassing kan zijn. Die personen vormen 1 MAF-gezin.

7. Een persoon met beschermingsstatus is PTL bij een persoon zonder beschermingsstatus zonder VT.

De inkomens MAF is van toepassing. Die personen vormen 1 MAF-gezin.

Voor de MAF 2024 zijn de volgende regels van toepassing:

1. Gezinnen waarvan alle leden de tijdelijke bescherming genieten en gezinnen die uitsluitend zijn samengesteld uit personen met tijdelijke bescherming en hun kinderen jonger dan 16 jaar die geen tijdelijke bescherming zouden hebben.

Voor de gezinnen die in 2022 zijn aangekomen in België dienen de inkomsten te worden opgevraagd bij de FOD Financiën. Als de inkomsten gekend zijn bij de FOD Financiën en betrouwbaar, wordt de inkomens MAF toegepast overeenkomstig het meegedeelde grensbedrag. Voor de gezinsleden wiens inkomsten niet gekend zijn bij de FOD Financiën of niet betrouwbaar, kunnen de verzekeringsinstellingen er van uitgaan dat ze geen inkomsten hebben. Als het gezin de sociale MAF kan genieten en het grensbedrag van de inkomens MAF is hoger dan het grensbedrag van de sociale MAF, wordt overeenkomstig de gewone regels de sociale MAF toegepast.

Voor de gezinnen die in 2023 zijn aangekomen in België dienen de inkomsten niet te worden opgevraagd bij de FOD Financiën. Als die gezinnen de verhoogde tegemoetkoming genieten, krijgen ze de sociale MAF. Als die gezinnen geen verhoogde tegemoetkoming genieten, is hetzelfde grensbedrag van toepassing als het grensbedrag dat geldt voor de sociale MAF.

2. Gezinnen waarvan sommige leden tijdelijke bescherming genieten en sommige leden geen tijdelijke bescherming genieten.

Voor die gezinnen dienen de inkomsten te worden opgevraagd bij de FOD Financiën. Als de inkomsten gekend zijn bij de FOD Financiën en betrouwbaar, wordt de inkomens MAF toegepast overeenkomstig het meegedeelde grensbedrag. Voor de gezinsleden die tijdelijke bescherming genieten en wiens inkomsten niet gekend zijn bij de FOD Financiën of niet betrouwbaar, kunnen de verzekeringsinstellingen er van uitgaan dat ze geen inkomsten hebben. Als het gezin de sociale MAF kan genieten en het grensbedrag van de inkomens MAF is hoger dan het grensbedrag van de sociale MAF, wordt overeenkomstig de gewone regels de sociale MAF toegepast.

Deze omzendbrief vervangt de omzendbrief V.I. nr. 2024/97.

Omzendbrief V.I. nr. 2024/245 – 2299/22, 3991/392 en 3998/70 van 20 augustus 2024.